

Kráľova Lehota

Obecný časopis

September 2013

Číslo 2

Ročník 9

Hradisko v Kráľovej Lehote

Pri bádani v archívnych fondoch Liptovskej župy zo 16. - 17. storočia v súvislosti so zbieraním dokumentov do knihy o pôsobení rodu Balaša na hrade v Liptovskom Hrádku, som na jeseň 2012 našiel v nich údaje, že Balašovci kráľovolehotským zemanom zabrali aj územie nachádzajúce sa na juhovýchodnom okraji dediny Kráľova Lehota. Súdny spor o toto územie nebol uzavretý ani po smrti Balašovcov. Už za hradnej paney Magdalény Zai bolo nariadené opätovné vyšetrovanie a vypočúvanie svedkov. Vykonali ho 5. a 6. januára 1609 stoliční sudcovia Stanislav Horánsky a Ladislav Podturniansky, ktorí o tom podali na liptovský stoličný súd hlásenie. V ňom uviedli, že vypočuli 108 svedkov a všetci vypovedali, že toto územie je bez všetkých pochybností vlastníctvom Lehotských. Na základe toho súd vyniesol rozhodnutie v prospech Lehotských. Z nevysvetliteľných dôvodov (dalo by sa povedať, že zámerne, veď to sa úradom stáva aj teraz) stoličné orgány zanedbali hlásenie o vyšetrovaní a územie ďalej užíval hrad Liptovský Hrádok. Prípád sa dostal znova pred súdnu stolicu až 15. decembra 1615. Vtedy bol vynesený rozsudok, v ktorom ako právoplatných vlastníkov územia súd uznal zemanov z Kráľovej Lehoty a hrádockú hradnú paniu Magdalénu Zai odsúdil na pokutu 100 zlatých za násilnosti pri zaberaní tohto územia. Z tejto pokuty polovica bola prisúdená sudcom a polovica žalujúcim kráľovolehotským zemanom. Okrem toho súd nariadil Magdaléne Zai zaplatiť za každého svojho podriadeného vymenovaného v obžalovacom spise po 10 zlatých.

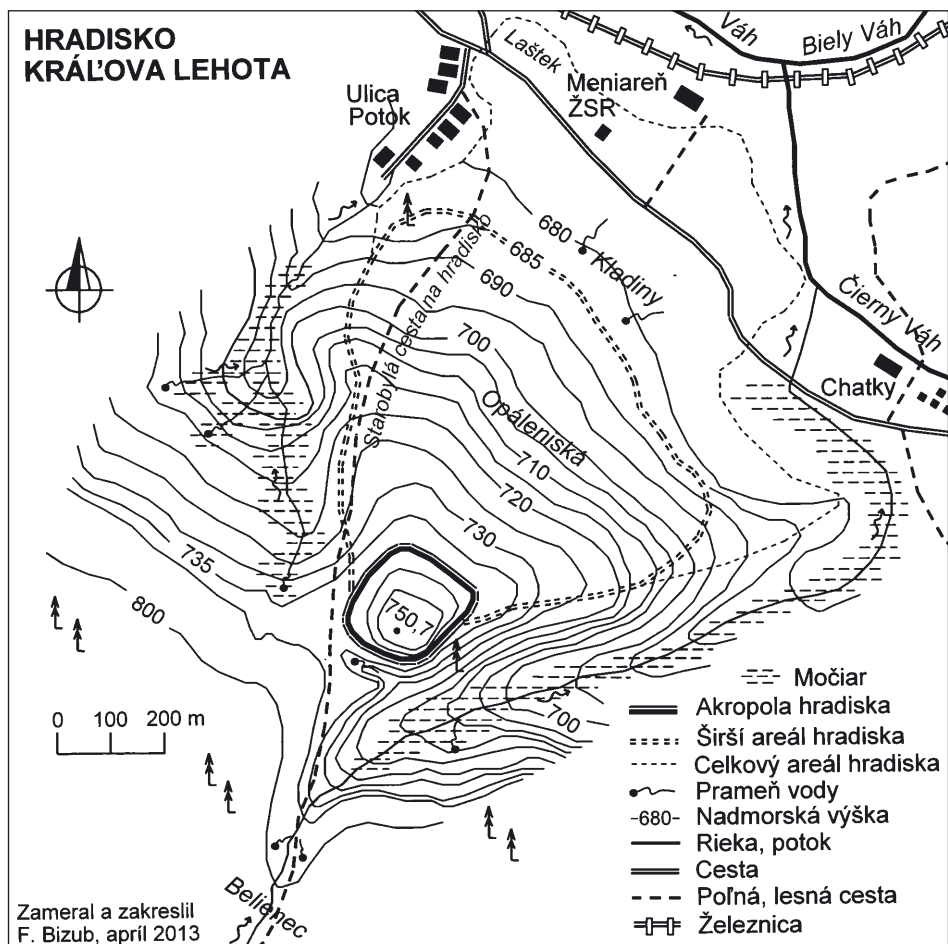

Pohľad zo severozápadu na zarovnanú plochu akropoly hradiska, 24. apríl 2013

Uvedené územie, o ktoré sa Lehofania s hrádockým panstvom súdili, je v latinsky napísaných stoličných dokumentoch z rokov 1609 a 1615 označené v starej slovenčine ako *Za hradisthe* (Za hradisko) a *U Hradiste* (U hradiska). Neskoršie si tieto názvy viacerí vysvetľovali ako pomenovanie záhrady a upravili ich na *Záhradiste* a *Pod záhradiskom*. Takéto názvy vpisali aj do katastrálnej mapy z roku 1859 a takto si ich osvojili aj miestni ľudia. Mne však bolo jasné, že pomenovanie tohto územia nie je podľa záhrady, ale podľa toho, že tam bolo v dávnej minulosti hradisko.

Hradisko bolo opevnené sídlisko obývané kmeňom ľudí chránené proti nepriateľom zemným, kamenným alebo dreveným valom, často aj priekopou pred valom. Výšinné hradiská boli stavané nad roklinami, močiarmi alebo riekami. Ich veľkosť závisela od konfigurácie terénu. Najstaršie hradiská u nás sú od mladšej bronzovej doby (1200 – 1000 r. pred Kristom, čiže z pred 3000 rokov). Hradiská sa skladali z priestorov pre vládnucu kniežaciu vrstvu a vojenskú družinu (centrálne časť – akropola hradiska) a z priestorov pre remeselníkov, lovcov, pastierov stád a iných (širší areál hradiska). Začiatkom 13. storočia začali hradiská zanikať a nahrádzali ich stredoveké hrady na vyvýšeninách a osady v údoliach.

Údaj o tom, že hneď na okraji terajšej obce Kráľova Lehota bolo hradisko, som v dobových dokumentoch teda našiel. Bolo však treba nájsť aj konkrétne miesto v teréne, kde sa hradisko nachádzalo. Na spomínanej katastrálnej mape z roku 1859 je lúka vpravo pod druhým závozom označená ako *Pod záhradiskom*. Z toho vyplynulo, že hradisko bolo nad týmto miestom. Začal som skúmať

okolitý terén na dostupných mapách. Na mape 1. vojenského mapovania z rokov 1782 - 1784 je tam označená vyvýšenina a na nej 3 budovy. A rozloženie terénu na turistickej mape z roku 1993, aj súčasná satelitná mapa na internete mi tiež napovedali, že hradisko bolo na tejto vyvýšenine.

Zima 2012 / 2013 trvala dlho, ale 8. apríla, sice ešte po 15 cm vrstve snehu, som kráčal rovno k vytipovanému miestu. Ako som sa po poliach od severozápadu k nemu približoval, už pohľad na upravenú zarovnanú vyvýšeninu mi potvrdil, že som toto hradisko objavil.

V dňoch 24. - 26. apríla 2013 som hradisko zameral a zakreslil. Najvyšším bodom hradiska je kóta 750,7, ktorá je 33 m od juhozápadného okraja hradiska. Okolo tejto kóty na úrovni vrstevnice 750 m nad morom je takmer rovná plocha. Ľuďmi zarovnaná plocha akropoly hradiska je jasne viditeľná zo severozápadu aj zo severovýchodu. Smerom na severovýchod terén akropoly mierne klesá až po vrstevnicu 740 m. Plocha akropoly o veľkosti okolo 2,5 ha má kamenistý podklad z melafíru s malou vrstvou pôdy na ňom, preto nie vhodná na oranie a teraz slúži ako lúka. Melafír je nadrobno zvetraný, preto sa pri vyrovnávaní povrchu hradiska jeho dávnym staviteľom ľahko kopalo. Okrem toho zvetraný melafír zaručuje priepustnosť vody cezeň. K zabezpečeniu suchého podkladu napomáha aj rovnomerný a mierny, okolo 7 % sklon zarovnanej plochy akropoly aj širšieho areálu hradiska (okrem severovýchodného okraja akropoly, kadiaľ vedie stále zreteľná priekopa), ktorý zabezpečuje, že dažďová voda aj pri veľkých lejakoch z neho steká len pomaly po celej ploche a nie jarčekmi. Takto mali na hradisku vždy sucho pod svojimi prilytkami. Na severovýchodnom okraji akropoly hradiska sú 2 výrazné kopčeky vzdialené od seba 82 m. Možnože sú to len kopy kamenia nazbieraného pri čistení lúky, ale môžu to byť pozostatky dávných strážnych vežíčiek. Prevýšenie plochy akropoly je na severozápadnej strane oproti poliám o 15 m a na južnej až juhovýchodnej strane oproti močiarom v údolí potoka o 40 - 50 m. Močiar chránil hradisko pred útokom cudzích kmeňov aj od západu. Od juhu je najprv úzka a asi 20 m hlboká roklina a potom hneď terén prudko stúpa do vyše 1 000 m vysokých vrchov, kam mohli ľudia z hradiska ustúpiť, ak sa nedokázali ubrániť. Smerom na severovýchod od akropoly sa rozprestiera širší areál hradiska s poľom s ornou pôdou, teraz pomenovanou *Opáleniská* (z čoho tento názov vznikol?), ktorý je na vrstevnici 685 m ukončený najmä v jeho východnej časti strmým svahom. Tento širší areál hradiska má plochu okolo 12 ha. Tvar ohradenia hradiska už nie je zreteľný z dôvodu mnohonásobného orania pôdy. Celkový areál hradiska, ktorý mal vyše 20 ha, siahal až po severovýchodný svah Lašteka pri Váhu a skalný výbežok Všivavá na brehu Čierneho Váhu. Vstup na hradisko bol zo severozápadnej strany cestou vedúcou z terajšej ulice Potok. Starobylosť tejto cesty potvrdzujú jej hlboké zárezy v ináč rovnom teréne.

Pre obyvateľov hradiska bola životne potrebná voda. Okolo hradiska je viacero prameňov vody. Najbližší prameň je len 50 m pod juhozápadným okrajom akropoly, ďalšie sú pod severozápadným aj severovýchodným okrajom hradiska. Najvýdatnejšie, ani v najtuhšej zime nezamrzajúce pramene vody vyvierajú v neďalekom ústí doliny Belienec. Ďalšou výhodou umiestnenia hradiska je, že naň svieta Slnko od momentu, keď ráno vychádza spoza obzoru a až dovedy, kým večer nezapadne za obzor. Aj cez zimné obdobie, keď sa Slnko stráca za vysokými vrchmi, cez dolinu Belienec na hradisko snečné lúče dopadajú a ohrievajú ho. Z hradiska je nádherný výhľad na majestátny Kriváň, spoza ktorého počas letného slnovratu vychádza Slnko. Spomínaný mierny sklon zarovnanej plochy hradiska klesá smerom ku Kriváňu. To mohlo mať význam pre náboženské kultové obrady, pri ktorých pravý kňaz obrátený na východ stál na vyššom západnom okraji hradiska, aby si mohol prezerať zhromaždený dav ľudí v smere Slnka (toto sa zistilo pri iných hradiskách).

Vhodná konfigurácia terénu, blízke pramene vody a celodenný snečný svit zohrali pri výbere miesta hradiska dôležitú úlohu. Hlavnou však bola jeho významná strategická poloha. Hradisko bolo priamo na sútoku riek Biely Váh a Čierny Váh a poniže tohto sútoku sa do Váhu vlievajú potoky Bocianka a Hybica. Keďže prvé dávne cesty viedli dolinami popri vodných tokoch, hradisko stálo na križovatke ciest na všetky svetové strany. Z hradiska je priama viditeľnosť na hradisko Velínok

nad Podturňou, ktoré podľa archeologických výskumov bolo už v mladšej železnej dobe (450 r. pred Kristom - prelom letopočtu). Priama viditeľnosť medzi týmito hradiskami umožnila v prípade nebezpečenstva pred útokom cudzích kmeňov dávať si navzájom znamenia (signály) v noci ohňom, alebo cez deň dymom.

Blížnosť vrchu Vachtárova nás oprávňuje vysloviť názor, že hradisko bolo obývané aj po zániku slovenského kráľovstva Veľká Morava a od 12. storočia na ňom sídlila kráľovská stráž Uhorského kráľovstva, ktorá mala na Vachtárovej (Wachter = strážca) strážne stanovisko. Tak ako vtedy sídlila v Uhorskej Vsi kráľovská stráž Uhorského kráľovstva, ktorá mala strážne stanovisko na blízkom kopci Varta nad Podturňou. Zvolenský župan Donč postavil niekedy v rokoch 1316 - 1340 hrad Liptovský Hrádok a tento hrad postupne nahradil strážne stanoviská na Vachtárovej a Varte (o tejto strážnej sieti na Liptove sme písali v obecnom časopise Kráľova Lehota č. 2 / 2008, s. 8 - 9 a v knihe Rod Lehotský z Kráľovej Lehoty, 2008, s. 7). Aj potom však ostali strážcovia z Vachtárovej, predkovia kráľovlehotských zemanov, v kráľovskej službe ako kráľovská poľovnícka družina. Dostali za úlohu pre uhorského kráľa strážiť okolité lesy, chovať psov a sokolov pre kráľovské poľovačky, chrániť ryby a dodávať

Časť nálezov na hradisku, máj 2013. 1 - 14 črepy z hlinených nádob, 15 črep z kovovej nádoby, 16 čepeľ malého noža

potrebné veci pre kráľovský dvor. Ďalej bývali na hradisku a až neskoršie si ich potomkovia začali stavať obydlia hneď poniže hradiska tam, kde je v súčasnosti ulica Potok (potvrzuje to nedávny nález starej medenej mince na tejto ulici) a postupne až na mieste terajšej obce Kráľova Lehota. To, že dali obci slovenský názov *Lehotta* potvrdzuje, že boli slovenského pôvodu. Keby to boli napríklad Maďari, nazvali by ju *Szabadi* (tak znie v maďarčine pomenovanie dedín, ktoré boli pri ich vzniku na určitú dobu, čiže lehotu, oslobodené od platenia daní). Kráľ Ľudovít I. im za verné služby donočnou listinou v roku 1361 daroval svoju kráľovskú zem a lesy medzi tokmi Váh (Čierny Váh) a Bocianka až po vrchy Kráľova hoľa a Bacúšska hoľa. V tejto listine ich kráľ tituloval ako *nobis*, čiže už vtedy

boli šľachtici. A museli to byť významní a vysoko postavení šľachtici, keď im kráľ daroval také veľké územie, aké na Liptove vtedy, ani nikdy potom nikto nedostal z kráľovského majetku.

Podľa mapy 1. vojenského mapovania ešte pred 230 rokmi na rovnej ploche akropoly hradiska v smere severovýchod – juhozápad stál 1 obytný dom (na uvedenej mape je označený červenou) a z juhovýchodnej strany k nemu naprieč 2 hospodárske budovy (označené čierne). Teda miesto, kde stálo hradisko, bolo nepretržite obývané aj stáročia potom.

Snažil som sa získať nejaké informácie aj od miestnych ľudí. Nikto nevedel nič. Tak som začal hradisko podrobnejšie skúmať. Na akropole hradiska som 16. mája 2013 našiel 8 mm hrubý črep nádoby z hrubozrného železa, v južnom svahu akropoly črep z hlinenej nádoby a na severnom okraji akropoly malú čepeľ noža. Porovnával som ju v odbornej literatúre s podobnými nákrismi čepeli a usúdil som, že ju pravdepodobne používali Kelti v mladšej laténskej dobe, nazývanej aj mladšia železná doba (450 r. pred Kristom – prelom letopočtu, čiže pred 2 500 rokmi). Vedľa čepelí bolo aj viacero črepov z hlinených nádob. Niektoré nájdené hlinené črepy sú jemnozrné, vyrobené na hrnčiarskom kruhu, kvalitne vypálené a majú glazúrované motívy. Odborná literatúra takto popisuje slovenskú keramiky z 9. storočia (správne by malo byť *slovenskú keramiky*, lebo kráľovstvo Veľká Morava bolo slovenské). Pri skúmaní širšieho areálu hradiska 28. mája, tam kde bolo toto leto osiate ražou pole *Opálenisko*, som po celej ploche tohto poľa našiel viaceré črepy z dávnej keramiky. Medzi nimi aj črepy z nádob so zahnutým vrchným okrajom z obdobia púchovskej kultúry (1. storočie pred Kristom). Preskúmal som 31. mája aj nižšie položené pole Kladiny. Takmer až po štátnu cestu vedúcu do Svarína som aj na ňom nachádzal hlinené črepy, z nich najväčší je úlomok ucha nádoby. Hrúbka hlinených črepov sa pohybuje v rozpätí 3 až 10 mm. Tieto nálezy nezvratne dokazujú, že hradisko tam bolo.

Nevieme, kedy hradisko v Kráľovej Lehote vzniklo. To môže objasniť len archeologický výskum. Existovalo ešte aj v čase slovenského kráľovstva Veľká Morava, čo potvrdzuje jeho pomenovanie *Hradiste* v starej slovenčine z tej doby. Vtedy boli hradiská sídelnými mocenskými centrami, z ktorých sa spravovali okolité územia. Život na hradisku pokračoval ďalej aj vtedy, keď si jeho obyvatelia začali obydliť stavať hneď poníž v údolí, v mieste terajšej dediny. Neprerušenosť obývania tohto územia počas celého obdobia od jeho vzniku dokazuje, že hradisko bolo prvým sídliskom Kráľovej Lehoty. Teda začiatky obce siahajú do začiatku vzniku tohto hradiska. Aj keď Kráľova Lehota vtedy nemala súčasné pomenovanie a prvá písomná zmienka o jej území je až v spomínanej donačnej listine kráľa Ľudovíta I. z roku 1361, vznikla dávno pred tým a objavom tohto hradiska sa zaraďuje medzi pradávne, starobylé sídliská na Slovensku.

Na území, kde sa hradisko rozprestieralo (ale aj v jeho okolí, lebo okolo hradísk boli často ďalšie menšie osady), určite našli aj iní miestni ľudia rôzne predmety z tej doby (črepy hlinených nádob, kovové predmety, mince, ľudské kostry a iné). Nevenovali však tomu pozornosť, alebo si nevedeli vysvetliť o čo ide. Preto ich prosím, nech mi to oznámia a ja to nahlásim archeológom. Prispejú tak k lepšiemu odhaleniu dávnej minulosti svojej dediny a k jej ďalšiemu zviditeľneniu vo svete.

František Bizub

Ešte ku počasiu uplynulej zimy

Viacerí sa ma pýtali, ako dlho bol sneh a koľko ho v našej dedine napadlo počas uplynulej dlhej zimy 2012 / 2013. Podľa záznamov zrážkomernej stanice Slovenského hydrometeorologického ústavu č. 20140 Kráľova Lehota prvých 9 cm snehu napadlo už 28. – 29. októbra 2012. Po 2 dňoch sa roztopil. November bol daždivý a bez snehu. Opäť sneh začal padať 30. novembra 2012. Odvtedy bola snehová pokrývka až do 11. apríla 2013, čiže nepretržite trvala 133 dní. Najvyššia snehová pokrývka 58 cm bola v dňoch 10. – 11. februára 2013. Počas uplynulej zimy v Kráľovej Lehote napadlo spolu 161 cm snehu, najviac vo februári 47 cm.

F. Bizub

Zo zasadnutí Obecného zastupiteľstva**Uznesenie číslo 2/2013**

zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva v Kráľovej Lehote, konaného dňa 22.05.2013

Obecné zastupiteľstvo v Kráľovej Lehote**A. konštatuje, že**

1. uznesenie čís. 1/2013 z Obecného zastupiteľstva konaného dňa 04.03.2013 bolo splnené

B. schvaľuje

1. Záverečný účet obce Kráľova Lehota a celoročné hospodárenie obce za rok 2012 bez výhrad
2. správu o hospodárení Obecného úradu v Kráľovej Lehote k 31.03.2013
3. cestou ÚPSVaR Liptovský Mikuláš na základe § 50j zákona č. 96/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov prijať do zamestnania 2 pracovníkov nezamestnaných, vedených v evidencii na ÚPSVaR, (1 pracovník na 9 mesiacov, 1 pracovník na 6 mesiacov) s tým, že 80 % ceny práce (mzdy + odvody) platí ÚPSVaR a 20 % obec
4. finančnú dotáciu pre Gymnázium Liptovský Hrádok vo výške 50,00 € na podporu projektu „Poznávaním histórie rozvíjame vlastenectvo a národné povedomie“, v rámci projektu na vydanie knižnej publikácie o živote a diele Johany Miloslavy Lehotskej rod. Vyšnej (1810 - 1849), štúrovskej poetky, ktorá bola manželkou evanjelického farára Jána Lehotského (1804 - 1880) rodáka z Kráľovej Lehoty

C. berie na vedomie

1. stanovisko hlavného kontrolóra obce Kráľova Lehota k Záverečnému účtu obce Kráľova Lehota za rok 2012
2. správu audítora Ing. Pavla Fiantu, Smrečany 105, Licencia SKAU č. 445, zo dňa 16. mája 2013 o overení účtovnej závierky k 31.12.2012

D. zamietá

1. žiadosť o sociálnu výpomoc pre Vratka Sadloňa, Kráľova Lehota 79

Overovatelia: Jozef Lesák, Matej Lehotský

Starosta obce: Vladimír Kaprín

Uznesenie číslo 3/2013

zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva v Kráľovej Lehote, konaného dňa 30.07.2013

Obecné zastupiteľstvo v Kráľovej Lehote**A. konštatuje, že**

1. uznesenie čís. 2/2013 z Obecného zastupiteľstva konaného dňa 22.05.2013 bolo splnené

B. schvaľuje

1. Zápis do kroniky Obce Kráľova Lehota za rok 2012 po zapracovaní pripomienok

C. berie na vedomie

1. informáciu o návšteve z družobnej obce Kráľova Lhota (ČR) v dňoch 05.09.2013 - 08.09.2013
2. informáciu o výstavbe elektrárne na biomasu v katastri obce Liptovská Porúbka

D. ukladá

1. vedúcemu DP pri OcÚ v Kráľovej Lehote Jánovi Pavlákovi pripraviť kalkuláciu nákladov na vývoz TKO špeciálnym vozidlom LIAZ BOBR PRES 15 na jeden vývoz TKO pre obec a kalkuláciu nákladov na traktor ZETOR 7045 na práce pre obec s vodičom aj bez vodiča
Termín: do 20.09.2013 Zodpovedný: Ján Pavlák, vedúci DP pri OcÚ

E. súhlasí

1. s vypracovaním projektovej dokumentácie havarijného stavu oplotenia vedľa miestnej komunikácie na parc. číslo C KN 175/1 vlastníka Ivana Čimboru, Kráľova Lehota 60

Overovatelia: Pavel Lehotský ml., Matej Lehotský

Starosta obce: Vladimír Kaprini

Rozvoj obce**Aktivačná činnosť**

V máji až auguste 2013 bola aktivačná činnosť zameraná na čistenie verejných priestranstiev, chodníkov, spevnených plôch po zimnom období od posypového materiálu a nečistôt, boli vyčistené odvodňovacie rigoly v obci od nánosov blata a buriny. Na cintoríne zo strany východnej popri oplotení boli spílené topole a osiky, ktoré ohrozovali konármi pomníky hrobov a množstvom napadaného listia. Topole následne pracovníci obce Dušan Lesák, Vladimír Poliak, Janka Lehotská a podľa potreby aj Viliam Lehotský popílili na klátky a poštíepali, vrátane počistenia a popílenia konárov a odviezli na skládku pred kotoľňu materskej školy (MŠ). Nato tak ako aj minulý aj predminulý rok Miestna skupina Slovenského Červeného kríža (MS SČK) v rámci pomoci obci, vyhrala listie na celom cintoríne aj spomedzi hrobov, za čo im vyslovujem poďakovanie.

V polovici mája 2013 sme začali s kosením trávnych porastov v obci, ich pohrabaním a odvozom. Boli pokosené všetky trávnaté plochy v obci, okolie obchodov, popri chodníku a št. ceste na stanici, až po výjazd z obce na št. cestu I/72, ulica Potok, okolo kanála v záhradách, záhrady v materskej škole i cintorín. Kosenie a následné čistenie trvalo až do polovice júna, potom sa do objektov kotoľne MŠ a Kultúrneho domu (KD) píliło drevo (bunty odpadového dreva z píly na Šmýkanci) a odpratával sa koks a brikety do kotoľne MŠ.

Od 15. júla 2013 boli cestou ÚPSVaR Liptovský Mikuláš v rámci § 50j prijatí na pracovnú zmluvu na dobu určitú 2 zamestnanci Dana Koreňová na 9 mesiacov a 4,0 hod./deň a Tibor Polhoš na 6 mesiacov a 7,5/hod./deň s tým, že 80% mzdových nákladov vrátane odvodov hradí štát a 20%

obec. Pokračovalo sa v pílení dreva na zimu a znovu sa začalo s kosením trávnych porastov v celej obci i na cintoríne.

V rámci akcie „Campfest Svarín 2013“ jeho účastníci v dvoch poldňoch vyčistili odvodňovací rigol od potoka až po záhrady špeciálneho detského domova. Počas školských prázdnin v auguste

boli zamestnancom obce Dušanom Lesákom vymalované steny objektu MŠ – vstup, dve veľké chodby, malá trieda, kuchynka, príručný sklad a ďalšie opravy vnútorných stien. Bola opravená čelná fasáda budovy knižnice (bývalého domu Hostinských), prevedení náter mreží na oknách a dverách a odvodňovacieho zvodu.

Za vykonanú prácu a prístup patrí všetkým vyššie spomenutým zamestnancom obce poďakovanie aj cestou nášho obecného časopisu.

Chodník Kráľova Lehota s vyznačením cykloturistickej trasy

V apríli 2013 začal na základe uzatvorenej zmluvy o dielo dodávateľ Cestné stavby, s.r.o., Liptovský Mikuláš s realizáciou stavebných prác chodníka s vyznačením cykloturistickej trasy podľa vypracovaného a schváleného projektu od odbočky miestnej komunikácie (MK) k ihrisku až po križovanie chodníka so štátnou cestou III/072 001 v smere do obce v celkovej dĺžke 323,0 m o šírke chodníka 2,2 m.

V rámci objektu SO-01 chodník boli odstránené jestvujúce cestné panely, ktoré boli na mnohých miestach zdeformované a prelomené, boli odstránené zostatky železničného zvršku úzkokoľajnej lesnej železnice, koľajníc a podvalov (koľajnice si odviezlo Múzeum Liptovskej dediny Pribylina). Bola upravená pláň a zhutnenie podkladu, následne návoz a vyrovnanie štrkodry hr. 10 cm a 20 cm, jej zhutnenie v celom úseku. Po zhutnení bol finišerom položený podklad spodnej vrstvy z obaľovaného kameniva hrubozrnného OKH hr. 5 cm a následne položené vrchnej vrstvy krytu asfaltového betónu jemnozrnného (ABJ) hr. 5 cm so zhutnením, posledná bola prevedená úprava a zahumusovanie okolitého terénu.

V rámci objektu SO-03 značenie chodníka a cyklotrasy bola vyznačená cykloturistická trasa CCT Kráľova Lehota - Stará dolina ako regionálna cyklotrasa oceľovými stĺpkami DN 60 mm s osadením tabuliek cykloznačenia a maľovaného značenia. Stavebné práce podľa zmluvy o dielo boli ukončené 20. mája 2013.

Projekt chodníka s vyznačením cykloturistickej trasy bol realizovaný v rámci Opatrenia 3.4.2 obnova a rozvoj obcí. Poskytovateľom podpory Pôdohospodárskou platobnou agentúrou, Bratislava bol schválený a už aj uhradený na účet obce finančný príspevok po vykonaní kontroly na mieste samom dňa 17.07.2013 vo výške 27 159,52 €, spoluúčasť obce bola vo výške 5 431,90 € (20% DPH), celkový náklad stavby 32 591,42 €.

Projekt

**„Chodník Kráľova Lehota
s vyznačením cykloturistickej trasy“**

Zrealizovala obec Kráľova Lehota v rámci
Integrovanej stratégie rozvoja
Horného Liptova do roku 2015.

Implementáciu stratégie rozvoja územia
prístupom LEADER realizuje MAS Horný Liptov.

Spolufinancované ES

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka: Európa investujúca do vidieckych oblastí

Kráľova Lehota – Bocianka obojstranná oprava toku v riečnom km 0,180-0,280

Na základe opodstatnenej požiadavky našej obce Slovenský vodohospodársky podnik š.p., Správa povodia horného Váhu, Ružomberok v zmysle rozhodnutia Obvodného úradu ŽP v Liptovskom Mikuláši zo dňa 15.07.2013 začal realizovať obojstrannú úpravu vodného toku Bocianka za účelom stabilizácie vodného toku a spoľahlivého prevedenia veľkých vôd dotknutého úseku. Opevnenie pätky a svahov sa realizuje záhozom z lomového kameňa. Zároveň bude opravený aj jestvujúci vjazd z dôvodu požiarnej prevencie a čistenia toku. Stavebné práce boli začaté v júli a budú ukončené v septembri 2013 o finančnom náklade do 60 tisíc €.

Elektrárň na biomasu Kráľova Lehota v k.ú. Liptovská Porúbka

Investor Energia prírody 1, s.r.o. Liptovský Mikuláš požiadal v mesiaci jún 2013 Obec Kráľovu Lehotu o vydanie záväzného stanoviska pre územné rozhodnutie k predmetnej stavbe o výkone 4,8 MW, ktorá má byť postavená v k.ú. Liptovská Porúbka v tesnej blízkosti našej obce za vodným tokom Bocianka (v priestoroch bývalej kotolne Preglejk, južným smerom od jestvujúcich vedení VN).

Nakoľko sa jedná o veľmi závažné rozhodnutie a stavba elektrárne môže mať po uvedení do prevádzky negatívny vplyv na obec, požiadali sme listom zo dňa 24.06.2013 splnomocniteľa, ktorý zastupuje investora firmu HAKO a.s., Liptovský Mikuláš o doplnenie, spresnenie a predloženie dokladov, ktoré boli rozporuplné s predloženou projektovou dokumentáciou.

Veľmi dôležité z dôvodu výstavby pre našu obec je zdokumentovanie množstva vytvorených negatívnych emisií (splyňovanie bioplynu a výstupy emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia), akustická štúdia vplyvu prašnosti a hlučnosti na okrajové rodinné i bytové domy, IBV Magdolinu skalu, penzión Larion, rybníckej hospodárstvo L. Droppu, ale aj samotnú obec.

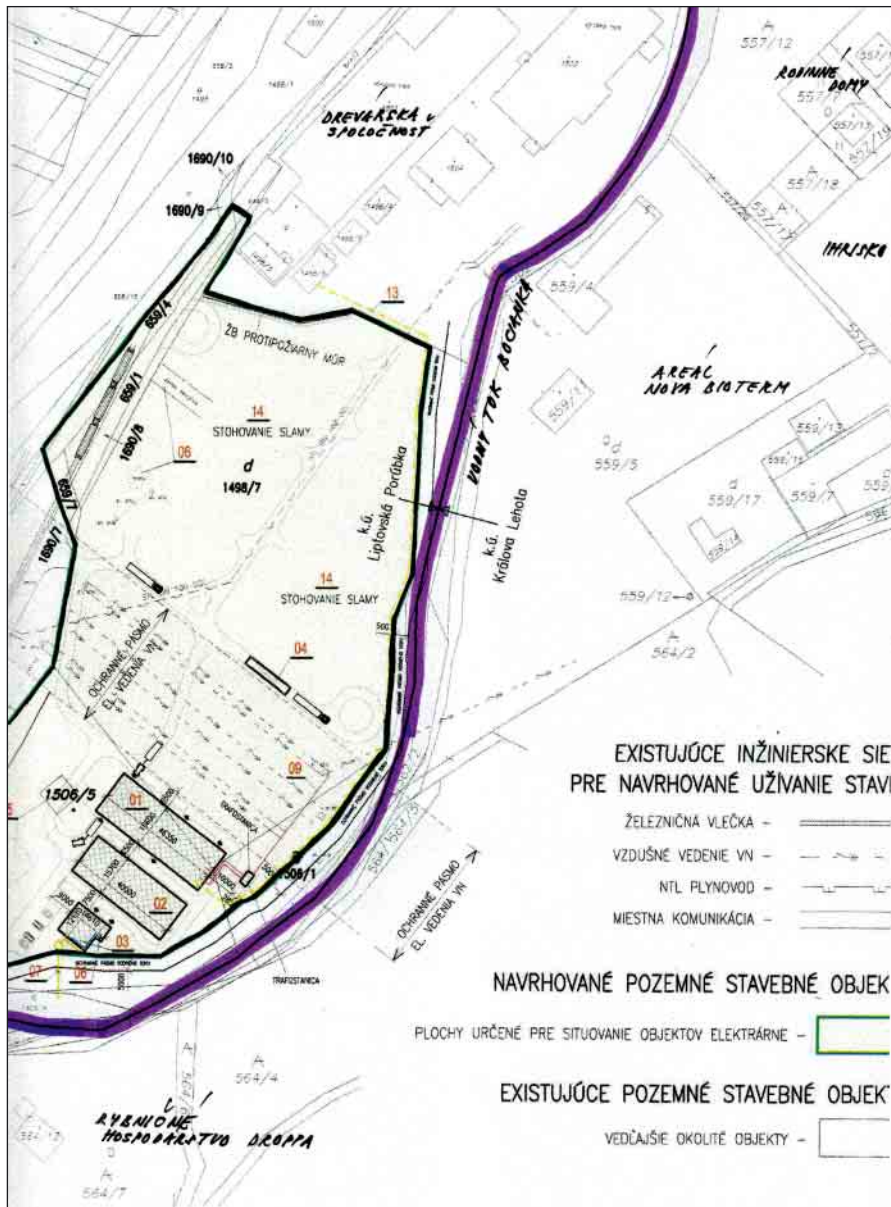
Obec Liptovská Porúbka, Spoločný obecný úrad územného rozhodovania a stavebného poriadku, Hviezdoslavova 170, Liptovský Hrádok žiadost' investora o vydanie územného rozhodnutia prerušila a listom zo dňa 02.07.2013 ich vyzvala na doplnenie návrhu do 30 dní a následne stavebný úrad rozhodnutím zo dňa 08.08.2013 územné konanie zastavil.

Splnomocnenec investora firma HAKO a.s., Liptovský Mikuláš požiadala opätovne listom zo dňa 26.07.2013 Obec Kráľovu Lehotu o záväzný stanovisko pre účely vydania územného rozhodnutia – doplnenie podania a predložili projektovú dokumentáciu stavby o výkone 0,8 MW. Po tejto predloženej žiadosti obec požiadala písomne listom zo dňa 06.08.2013 Obvodný úrad ŽP, úsek štátnej ochrany prírody a krajiny, Liptovský Mikuláš v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov o zvolanie zisťovacieho konania a zúčastnil som sa s poslancom OZ Matejom Lehotským dňa 14.08.2013 na zasadnutí Obecného zastupiteľstva v Liptovskej Porúbke, kde bola prejednávaná aj výstavba elektrárne na biomasu.

Po týchto procesoch a zistení ďalších dostupných informácií, prípadne referencií a obhliadke už prevádzkujúcej elektrárne na biomasu rovnakého alebo podobného typu na Slovensku, resp. v ČR

zvolám obecné zastupiteľstvo a obyvateľov obce, aby sme spoločne rozhodli aké navstovisko zaujme obec k výstavbe elektrárne na biomasu v k. ú. Liptovská Porúбка.

Vladimír Kaprini

Oprava evanjelického kostola

Keďže nám záleží na zachovaní dedičstva našich otcov aj pre ďalšie generácie, postupne v závislosti od finančných možností sa vykonávajú opravy na našom kráľovlehotskom chráme Božom. Bola vymenená strešná krytina, staré okná za nové drevené euro okná, bolo vykonané odvodnenie kostola, zhotovenie dažďových zvodov a na sokel kostola bola aplikovaná sanačná omietka.

S príchodom mesiaca júla t.r. sa začali práce na poslednej etape rekonštrukcie nášho evanjelického kostola a to oprava obvodového plášťa (nová fasáda) a prekrytie vstupných schodov do kostola. Zhotoviteľom týchto prác je firma SIPS, s.r.o. Liptovský Hrádok. Dodávateľ zrealizoval oškrabanie starej omietky fasády, tlakové vystriekanie vodou, náter disperziou a natiahnutie sieťky na omietku. Konečná povrchová úprava fasády je riešená omietkou Weber.

Oprava kostola je financovaná z vlastných zdrojov cirkevného zboru a zo zbierky, ktorá bola vyhlásená v evanjelickom cirkevnom zbore, aj na území celej našej obce a je možné do nej naďalej prispieť, či už osobne prinesením milodaru na farský úrad, alebo zaslaním príspevku na č.ú.: 0056710220/ 0900 v SLSP Liptovský Hrádok.

Prekrytie vonkajších schodov pred vstupom do kostola, ktoré hlavne v zimných mesiacoch namŕzajú, sa realizuje na základe projektu, ktorý ešte v roku 2006 vypracoval Ing. arch. Ondrej Mrlían.

Slávnosť posviacky obnoveného kostola chceme spojiť s pripomenutím si 230. výročia osamostatnenia nášho cirkevného zboru od Hýb. Na službách Božích v nedeľu 20. októbra 2013 o 10.00 hod, na ktorých ako slávnostného kazateľa privítame najvyššieho predstaviteľa našej ECAV na Slovensku, dôstojného brata generálneho biskupa Mgr. Miloša Klátika, PhD, venujeme tichú spomienku aj bratovi farárovi Jánovi Dérerovi pri príležitosti jeho 90. výročia príchodu do nášho cirkevného zboru, v ktorom požehnané pôsobil 56 rokov.

Ďakujem Pánu Bohu za všetku pomoc pri realizácii prác na oprave kostola, i všetkým Vám, ktorí ste finančne podporili, alebo ešte podporíte toto dielo, konané ku oslave nášho Pána. Nech je náš chrám po dlhé roky ozdobou Kráľovej Lehoty a miestom, kde sa v láske a vo vďačnosti voči nebeskému Otcovi schádza ľud Boží.

Mgr. Viera Mosná, evanjelická farárka

Zo života obce

Brigáda členov Miestneho odboru Matice slovenskej (MO MS) v Škribňove

Na výročnej členskej schôdzi MO MS, ktorá sa konala dňa 13. marca 2013, bola členom Petrom Lehotským nanesená myšlienka získania finančných prostriedkov na činnosť v tomto roku, a to uskutočnením brigády v urbárnom lese.

Počas dvoch dní, 8. a 18. mája, sa spolu 20 členov nášho MO MS zúčastnilo na uhadzovaní haluziny po ťažbe dreva v Škribňove. Namáhavá práca v ťažkom, príkrom teréne dala zabrať všetkým brigádnikom, ale najmä ženskému pohlaviu. Zaslúžnú prácu odvedli aj naši dvaja pilčíci s motorovými pílamami, a to Dušan Lehotský a Viliam Lehotský. Všetkým ochotným členom, ktorí sa tejto brigády zúčastnili, patrí naša vďaka. Finančné prostriedky, ktoré sme na brigáde získali, budú zmysluplne využité v činnosti nášho MO MS.

Ing. Blažena Mosná, predsedníčka MO MS

Campfest 2013

Ranč YFC Svarín je už známy tým, že sa tu raz za rok koná jeden z najväčších festivalov na Slovensku Campfest a trvá 4 dni. Na festivale vystúpili rôzne slovenské a zahraničné kapely s kresťanskými piesňami.

V dňoch 1. – 4. augusta 2013 sa uskutočnil 15. ročník tohto podujatia, ktorého sa zúčastnilo do 6 tisíc návštevníkov.

Organizátorom je ako každý rok nezisková organizácia Mládež pre Krista, ktorá má mnoho dobrovoľníkov a títo pomáhajú pri stavaní stanového mestačka a ďalších potrebných prácach. Sú to prevažne stredoškolskí a vysokoškolskí študenti, ktorí ako dobrovoľníci pomáhali aj v našej obci pri čistení odvodňovacieho rigola pri detskom domove (obr. na s. 8) aj prácami na evanjelickej fare.

Erika Šteučeková

Čistenie studničiek

Miestna skupina Slovenského Červeného kríža (MS SČK) v našej obci tak, ako už mnoho rokov býva zvykom, zorganizovala v sobotu 24. augusta 2013 brigádu pri čistení studničiek v našich dolinách.

Pred obecným úradom sa ráno stretlo 12 členov MS SČK i starosta obce, aby sa v príjemnom snečnom počasí vybralo na čistenie studničiek od Belienca cez Diel, Vírsky, Cudzenicu, Za Lazom a Blatnivú. Boli sme milo prevzapaní, že aj napriek veľmi suchému a teplému letu boli niektoré prameňe studničiek veľmi silné.

V popoludňajších hodinách na Gerecovie maringotke pripravil šéfkuchár Stano Gerec veľmi dobrý guláš, minútky z diviny a občerstvenie. V družnej pohode a nálade sme posedeli do večerných hodín a môže banovať ten, kto nebol ...

Elena Lehotská, predsedníčka MS SČK

Železný hasič o putovný pohár Obce Kráľova Lehota

Na parkovisku pri pohostinstve u Čima v Kráľovej Lehote sa v sobotu 17. augusta 2013 bolo na čo pozeráť. Uskutočnil sa tu II. ročník súťaže ŽELEZNÝ HASIČ O PUTOVNÝ POHÁR OBCE KRÁĽOVA LEHOTA. Deň odštartoval starosta obce Vladimír Kaprín a organizátori súťaže, ktorí privítali súťažiacich a hostí krátkymi príhovormi.

Boj o putovný pohár absolvovalo 24 súťažiacich, ktorí si zmerali svoje sily v 9 disciplínach. Hneď po odštartovaní museli súťažiaci pripojiť hadicovými spojkami na prenosnú motorovú striekačku PS 8 dve hadice B a následne po uchopení prúdnic ich rozvinúť na vzdialenosť 55 m (ženy na vzdialenosť 40 m), kde prúdnicu položili za vyznačenú čiaru. Po položení prúdnic súťažiaci vyliezli po pripravenom rebríku na lešenie a za pomoci lana vyťahovali dve zmotané hadice B (ženy jednu hadicu B), ktoré premiestnili cez zábradlie na podlahu veže. Po opustení lešenia prekonávajú 2 m bariéru (ženy túto disciplínu vynechávali). Po zdolaní bariéry sa presunuli k figurine, ktorú prenášali šetrným spôsobom na vyznačenej dráhe cez tunel. Potom sa presunuli k hamerboxu, kde kladivom vykonali 50 úderov (ženy 30 úderov). Po absolvovaní tejto disciplíny premiestnili pripravené technické prostriedky (rozdeľovač a hadicu C) ponad tunel na vyznačené miesto a pokračovali v zdolávaní ďalšieho úseku trate, kde zvjali dve hadice B, ktoré odkladali do pripraveného boxu. V predposlednej etape súťaže uchopili kanistre o hmotnosti 20 kg (ženy o hmotnosti 10 kg) a prekonávali prekážku vysokú 0,7 m, otáčali sa okolo kužela a vracali sa späť, pričom museli znova zdolať prekážku a kanistre uložili na pôvodné vyznačené miesto. Svoj boj končili rozvinutím 10 m prúdu a jeho pripojením na rozdeľovač až do cieľa.

Počas celej súťaže sa súťažilo v duchu fair play, na čo dohliadali rozhodcovia. Hlavným rozhodcom súťaže bol Roman Beňo, ktorý počas celej súťaže nemusel riešiť vážnejšie prehrešky súťažiacich.

Po odbehnutí všetkých súťažiacich nasledovalo spracovanie výsledkov a odovzdávanie cien. Každý účastník súťaže bol odmenený medailou a certifikátom o úspešnom ukončení súťaže. Prví traja pretekári v jednotlivých kategóriách boli navyše ocenení pohármi a víťazi si odniesli aj putovné poháre. Oba putovné poháre si domov odniesli súťažiaci z domáceho Dobrovoľného hasičského zboru (DHZ) Kráľova Lehota Martina Kováčová a Michal Libiček.

Počas celého dňa sa popri hlavnej súťaži konali aj súťaže pre deti a dospelých. V rámci programu mala byť predvedená kynologická ukážka horskej služby, tá však bola zrušená z dôvodu odvolania záchranárov na zásah. Pre prítomných čakala aj tombola so zaujímavými cenami. Podvečer nasledovala zábava so živou hudbou až do rána.

Na záver ďakujeme všetkým zúčastneným a všetkým, čo sa podieľali na organizácii súťaže a hlavne sponzorom, ktorí podporili našu súťaž. Dúfame, že o rok sa znova stretne na III. ročníku tejto súťaže.

Michal Libiček

Spoločné stretnutie MO Matice slovenskej, ZO Jednoty dôchodcov a ZO Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov

V stredu 28. augusta 2013 sa konala spoločná akcia Obce Kráľova Lehota, MO Matice slovenskej, ZO Jednoty dôchodcov a ZO Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Kráľovej Lehote, na ktorej zúčastnení členovia a hostia pri príležitosti 69. výročia Slovenského národného povstania (SNP) spoločne položili veniec k pamätníku SNP v Koprovcí. Spomienku pri pamätníku otvorili slovenskou štátnou hymnou, ktorú všetci spoločne zaspievali s evanjelickým spevokolom.

Prítomným sa prihovoril starosta obce Vladimír Kaprini, predsedníčka MO MS a ZO JDS Ing. Blažena Mosná, predseda ZO SZPB Milan Mrlian, evanjelická farárka Mgr. Viera Mosná a riaditeľ Domu Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši Milan Stromko. Evanjelický spevokol na záver obohatil program piesňou „Slovensko moje, otcina moja, krásna si ako raj.“

Na tomto mieste, pri sútoku Bieleho a Čierneho Váhu, sa 20. augusta 1944 stretli hlavní ilegálni pracovníci Horného Liptova, zišlo sa tam viac ako 50 zástupcov obcí a pod rúskom gulášpartie sa konala porada, na ktorej boli dané posledné pokyny na povstanie a na činnosť Revolučných národných výborov (RNV). Na porade boli rozdelené úlohy a rozdané heslá pre styk spojok s RNV a bolo dohodnuté, že bude jednotné vedenie odboja riadené z Liptovského Hrádku.

Na mieste konania tejto dôležitej porady bol v roku 1989 pri príležitosti 45. výročia SNP odhalený pamätník, na ktorom bola umiestnená bronzová tabuľa, ktorú vandali ukradli. Obec Kráľova Lehota v tomto roku zabezpečila zhotovenie a osadenie novej plastovej tabule s identickým textom, ktorý znie „V tomto priestore uskutočnili ilegálni pracovníci Revolučných národných výborov 20. augusta 1944 schôdzu, na ktorej boli schválené prípravy na Slovenské národné povstanie v Hornom Liptove“. Vedenie obce zabezpečilo vykosenie priestranstva pred pamätníkom, za čo patrí pracovníkom obce podakovanie.

Za Maticu slovenskú prijal pozvanie riaditeľ Domu Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši Milan Stromko a za Jednotu dôchodcov Slovenska prijal pozvanie RSDr. Michal Kotian, predseda KR a OR JDS.

Popoludní sme si spoločne pripomenuli 69. výročie SNP aj pred pamätníkom padlých v obci, kde sme položili veniec a zapálili sviečky. Po tomto slávnostnom akte sme sa vrátili na chatky v Koprovici ku vzájomným debatám, k spevu a chutnému gulášu, ktorý za pomoci štyroch našich členov pripravila podpredsedníčka MO MS Mgr. Erika Šteučeková.

Tento rok nám počasie príliš neprialo a aj keď bolo príjemne teplo, po oficiálnej časti sa spustil dážď, ktorý trval až do večera. To nám ale náladu nepokazilo a k dobrej atmosfére prispeli Milan Mrlian, Viliam Stankoviánsky a Peter Lehotský, ktorí sprevádzali spev hraním na akordeóne. Nechýbala teda hudba a spev, ba ani tanec. Akcia vyvrcholila zapálením vatry, pri ktorej sme spoločne zaspievali pieseň „Na Kráľovej holi“. Tohtoročnú partizánsku vatru postavil náš nový člen ZO Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Vladimír Beňo z Liptovského Hrádku a o elektrifikáciu objektu aj ďalšiu potrebnú techniku sa postaral Dušan Lehotský, za čo im obom patri taktiež naše poďakovanie. Účasť na tohoročnej spoločnej akcii bola nižšia ako vlni, veríme však, že takto o rok sa nás tam stretne opäť viac.

Erika Šteučeková

Z histórie

Pred 1 150 rokmi prišli Cyril a Metod na slovenskú zem

Osídlenie Slovenska našimi etnickými predkami je historicky doložené v 6. storočí. Sletová slavistika dostatočne preukázala, že naši predkovia už od 6. storočia hovorili slovenským nárečím slovanskej reči – starou slovenčinou, ktorej by sme aj my dnes rozumeli, lebo v základných črtách je totožná so súčasnou slovenčinou. Touto slovenčinou pomenovali aj vody a hory, ktoré ich obklopovali a mnohé tieto názvy sa zachovali a používajú dodnes. O tom, že na území dnešného Slovenska a časti dnešnej Moravy sídlia Slováci prinajmenšom od 5. – 6. storočia, sú informácie v takých významných európskych encyklopédiách, ako sú anglická Encyclopaedia Britannica, nemecký Meyers Lexikon, francúzska Encyclopaedia Universalis alebo Larousee. Len u nás sa o tom hovorí ináč.

Naši predkovia Sloveni prijímajú učenie Cyrila a Metoda

Už v Nitrianskom kniežatstve (okolo roku 800 až okolo roku 833), najstaršom známom slovenskom štátnom útvaru, ktorý sa rozprestieral približne na území dnešného Slovenska, mali určité osoby osobitné postavenie, ktoré sa dedilo. Po vyhnaní nitrianskeho kniežata Pribinu v roku 833 sa slovenské Nitrianske kniežatstvo stalo súčasťou slovanskej Veľkej Moravy, ktorej centrálné územie zodpovedalo dnešnému územiu Slovenska a Moravy. Názov Veľká Morava sa začal používať až po jej zániku, v dobe jej trva-

nia ju nazývali *regnum Sclavorum* (kráľovstvo Slovenov), *regnum Rastizi* (kráľovstvo Rastislavovo), *regnum Zuentibaldi* (kráľovstvo Svätoplukovo), *regnum Marauorum* (kráľovstvo Moravanov). To dokazuje, že Veľká Morava bola slovenským kráľovstvom na čele s kráľom.

V roku 850 je doložených 15 veľmožov kniežaťa Pribinu, ktorých pôvod siahla do Nitrianskeho kniežatstva. Vtedy už v našom prostredí nebolo kmeňové zriadenie, ale fungovali územné rodové štruktúry, na čele ktorých stálo knieža – panovník ako vedúca zložka štátu a formujúca sa slovenská šľachta, ktorá pod neho podliehala.

V roku 863 prišli na Veľkú Moravu z gréckeho Solúna (dnes Thesaloniki) na žiadosť slovenského panovníka Rastislava dvaja učenci, bratia Konštantín (neskoršie prijal meno Cyril) a Metod. Poslal ich byzantský cisár Michal III., aby v našej zemi šířili kresťanskú vieru v reči nášho ľudu. Hoci sa na územie Veľkej Moravy kresťanstvo začalo šíriť už o niekoľko desaťročí skôr, príchod Cyrila a Metoda mal veľký význam v tom, že k reči našich predkov, teda k hovorovej starej slovenčine kombináciou s macedónskym nárečím vytvorili písmo a jeho spisovnú normu. Do neho preložili Sväté písmo – knihy Biblia Starého aj Nového zákona, cirkevný poriadok, utiereň, hodinky, večiereň, povečernica, božská liturgia a pre potreby spravovania spoločnosti knihu cirkevného zákonníka. Táto spisovná stará slovenčina sa potom na Veľkej Morave používala ako liturgický, literárny aj administratívnoprávny jazyk.

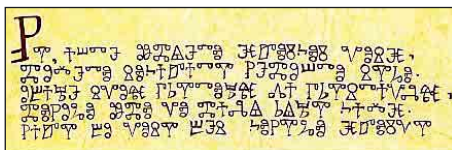
K prekladu Biblie do slovenčiny napísal Cyril predslov, čiže *Proglas*: „*Počujte všetci, celý národ slovenský, počujte Slovo od Boha zaslané ... Lebo sú bez kníh nahé všetky národy ... kto totiž prijme tieto písmená, tomu sám Kristus svoju múdrosť vyjaví a vaše duše písmenami posilní ...*”

Túto slovenčinu v roku 867 pápež Hadrián II. povolil používať pri bohoslužbách a tak sa reč našich predkov stala po latinčine, hebrejčine a gréčtine štvrtým liturgickým, teda aj literárnym jazykom v Európe.

Maďari sa objavili na dolnom Dunaji a v dolinách Karpát až koncom 9. storočia, prvý raz zaútočili na slovenskú Veľkú Moravu v roku 892. V roku 894 zomrel slovenský veľkomoravský panovník Svätopluk a Maďari, Bavori a Česi začali napádať a plieniť jeho kráľovstvo. V roku 924 Maďari spustošili slovenské pohraničné územie a začalo sa postupné včleňovanie celého slovenského územia pod vznikajúce Uhorské kráľovstvo. Na čelo veľkomoravského slovenského Nitrianska sa postavili uhorské kniežatá. Moc prevzali v tretej tretine 10. storočia a začali sídliť v slovenskej Nitre. V rokoch 971 – 995 v nej vládol knieža Michal, v roku 995 sa stal údelným kniežatom v Nitre budúci prvý uhorský kráľ Štefan I. (pôvodne mal slovenské meno Vajko).

Pri zániku slovenskej Veľkej Moravy došlo k rozdeleniu jej územia na dve časti. Územie dnešného Slovenska sa postupne včleňovalo do vznikajúceho Uhorského kráľovstva a územie dnešnej Moravy sa stalo v roku 1019 súčasťou Českého kniežatstva. Obyvatelia Moravy sa postupne počesťili, ale doteraz si zachovali názov Moravské Slovácko.

Uhorská moc prenikala z juhu veľmi pomaly, územie dnešného severného Slovenska pod ňu nepatrilo ešte ani na konci 11. storočia. Vznikajúce Uhorské kráľovstvo preberalo už existujúce hradné zriadenie a mocensko-organizačnú štruktúru zanikajúcej slovenskej Veľkej Moravy a uhorské komitáty (stolice, župy) vznikali na veľkomoravskom základe. Vo viacerých spoločensko-kultúrnych sférach Uhorské kráľovstvo nadväzovalo na tradíciu Veľkej Moravy a do určitej miery rešpektovalo aj potomkov pôvodnej slovenskej výsadnej vrstvy obyvateľstva a dosadzovalo ich do svojej správy. Aj šľachtici Egid a jeho synovia Barnabáš a Kristián, zakladatelia Kráľovej Lehoty, ktorých si uhorskí králi vybrali za členov kráľovskej poľovníckej družiny, patrili ešte v 14. storočí medzi túto výsadnú slovenskú vrstvu. Egid so synmi osade, ktorú založili, dali slovenský názov *Lehotta*. Je to dôkaz

Úvodné riadky Proglasu v prvom slovenskom písmo v roku 863

toho, že boli slovenského pôvodu a hovorili po slovensky. Keby boli Egid a jeho synovia napríklad maďarského pôvodu, nenazvali by svoju osadu *Lehotta*, ale *Szabadi*, lebo tak znie v maďarčine pomenovanie dedín, ktoré boli pri ich vzniku na určitú dobu, čiže lehotu, oslobodené od platenia dani.

Hovorová aj bohoslužobná reč na slovenskom území začlenenom do Uhorského kráľovstva bola stará slovenčina, v liturgii sú po nej stopy ešte na konci 14. storočia. Úradnou rečou bola až do 19. storočia latinčina, lebo pomáhala spojiť 11 rôznych národností Uhorského kráľovstva. Mnohé úradné dokumenty z 14. – 20. storočia sú však napísané aj v dobovej slovenčine.

Od 6. storočia mali naši predkovia pomenovanie *Sloven*, čo zostalo doteraz v pomenovaní *Slovenka*, *Slovensko*, *slovenský* a *slovenčina*, jedine mužský príslušník nášho národa bol neskoršie zamenený z tvaru *Sloven* na tvar *Slovák* a množné číslo z tvaru *Sloveni* na tvar *Slováci*. Oveľa skôr, ako prišli Cyril a Metod na slovenskú zem, sa meno *Sloven* už nevnímalo ako pomenovanie všetkých Slovanov, ale stalo sa vlastným menom našich slovenských predkov.

Až koncom 19. storočia na pražskej slavistickej škole začali ako pomenovanie národa tvoriaceho Nitrianske kniežatstvo a po ňom kráľovstvo Veľká Morava namiesto *Sloven* používať názov po česky *Slověn* (v preklade do slovenčiny *Slovien*) a namiesto *slovenčina* používať po česky *slověnčina* (v preklade do slovenčiny *sloviencina*). Tento názov si osvojili v Čechách a bohužiaľ aj na Slovensku. Je to nesprávne, lebo sa tým vytratil pôvodný názov našich predkov, čo navodzuje dojem, že Slovensko nemá svojich vlastných predkov, ani svoju vlastnú pôvodnú reč. Lebo *Slověn* – *Slovien* je umelo vytvorené pomenovanie neurčitého príslušníka iného ako slovenského národa, ktorý sa v dejinách časom akože stratil a teda nemá svojich pokračovateľov. Tento nesprávny umelý názov *Slověn* – *Slovien* okolité štáty neprijali a okrem Čiech a Slovenska sa nikde vo svete nepoužíva. Časť našich historikov však napriek tomu stále pochlebuje cudzím záujmom a okrem pomenovania *sloviencina* používa aj pomenovanie *slovančina*. Teda len nie priznať, že je to bola *slovenčina*. Je však historicky doložené, že **naši predkovia boli Sloveni a našou pôvodnou rečou je slovenčina, ktorou oni hovorili už pred 1 400 rokmi**. Nitrianske kniežatstvo a po ňom kráľovstvo Veľká Morava neboli slovanské, ale *slovenské* štátne útvary a v nich bola hovorová reč *slovenčina*. V bule *Industriae Tuae*, vydanéj pápežom Jánom VIII. v júni 880, adresovanej *Dilecto filio Sfantopolcho glorioso comiti* (Milovanému synovi Svätoplukovi slávnemu vladárovi), ktorou bola založená Nitrianska diecéza, sa jazyk, pre ktorý vynášiel písmená Cyril, nazýva *slovenským*. Pápež Štefan V., v liste z októbra 885, ktorý napísal Svätoplukovi, ho oslovuje *Zventopolco regi Sclavorum* (Svätoplukovi kráľovi Slovenov).

V hodnoverných dobových písomných dokumentoch je dostatok dôkazov, že pomenovania *Sloven*, *Slovenka* a *Slovensko* sa používali aj po zániku slovenského kráľovstva Veľká Morava do konca stredoveku a aj potom. Slovenské názvy tiež dokazujú slovenský pôvod sídli.

Americký vedec a lingvista Prof. J. D. Price považoval slovenčinu za kľúč ku všetkým slovanským jazykom, za unikum na dorozumenie sa s ostatnými Slovanmi. Profesor Price túto myšlienku vyslovil na kongrese slavistov vo Varšave. Poľská delegácia nato vyšla s návrhom, aby sa schválila definícia prvého slovanského jazyka. Okrem jednej delegácie všetky ostatné slovanské delegácie odhlasovali poľský návrh: ***Slovenský jazyk je najstarší a podľa neho boli potom skonštituované ostatné slovanské jazyky***.

Toto sa z médií (tlač, rozhlas, televízia) pôsobiacich v slovenčine teraz na Slovensku nedozviete. Keďže sú takmer všetky v zahraničných rukách, nemajú záujem o pravdivý obraz slovenských dejín. Hoci už máme 20 rokov svoj samostatný zvrchovaný štát Slovenskú republiku, stále sa to nedozvedia ani naše deti a mládež na hodinách dejepisu a vlastivedy v našich slovenských školách. Ešte to nejakú dobu potrvá, kým si slovenské dejiny očistíme od účelových výmyslov iných.

F. Bizub

(Použitá literatúra

je u autora tohto príspevku)

Rôzne

Obec Kráľova Lehota

V Kráľovej Lehote, dňa 03.06.2013

Vážený pán Ing. Rudolf Lehotzky,

chcem Vás úvodom nášho listu z Kráľovej Lehoty, rodiska Vašich rodičov pozdraviť a popriať veľa pevného zdravia, spokojnosti a pohody vo Vašej každodennej práci. Prajem Vám to srdečne menom svojim, i menom Vašich známych i ostatných obyvateľov našej obce.

Čas neúprosne plynie a už je to dva roky, kedy ste našu obec Kráľovu Lehotu, spolu s Vašou manželkou a deťmi navštívili pri príležitosti 650. výročia prvej písomnej zmienky o obci a stretnutia rodu Lehotských. Bolo to milé stretnutie, na ktoré často spomíname a nezabúdame na Vašu štedrú podporu tejto akcie i knihy „Rod Lehotský z Kráľovej Lehoty“.

Život v obci ubieha rýchlo, každodenné problémy, riešenie úloh, povinností a problémov, príprava stavebných akcií a kontakty s obyvateľmi to ešte urýchľuje. Ale aj napriek týmto skutočnostiam sme nezabudli na Vás a vždy v dobrom spomíname na vašu návštevu, príjemné a milé vystupovanie.

Aj my Vám chceme s odstupom času oživiť spomienky na našu obec a preto Vám zasielame naše obecné noviny z predchádzajúceho obdobia, knihu „Listové tajomstvá“ a „Balada purpurovej ruže“ od našej rodáčky Janky Bernáthovej Lehotskej, brožúru vydanú pri príležitosti 90.výročia od narodenia a 25. výročia od úmrtia významnej slovenskej spisovateľky, našej rodáčky Kristy Bendovej, knihu od nášho rodáka Rudolfa Lehotského „História rybolovu na hornom Liptove“.

Prajeme Vám i celej Vašej rodine veľa pevného zdravia, šťastia, radosti a spokojnosti a tešíme sa na najbližšie spoločné stretnutie

S úctou

Vladimír Kaprini
starosta obce

Vážený pán
Ing. Rudolf Lehotzky
Avenue Calas 3

1206 Genève
Switzerland

Rudolf Lehotzky, Avenue Calas 3, 1206 Genève, Switzerland

1.7.2013

Vážený pán Vladimír Kaprínny,

Veľmi ma potešil Váš list, v ktorom ste si spomenuli na mňa aj moju rodinu, hoci už od nášho stretnutia uplynuli 2 roky.

Pre mňa je tento kraj vždy milá spomienka na rodisko môjho otca ako aj ostatných členov rodiny, kde som ako dieťa strávil tiež nejaký čas. Moja rodina bola tiež očarená krásou okolitej prírody ako aj vřúcnyim prijatím obyvateľmi obce, hoci ma vôbec nepoznajú. Predsa tá spolupatričnosť krajanov je úžasná.

Čas mi plynie tiež veľmi rýchlo v každodenných pracovných záležitostiach a mojich cestách po svete.

Tento rok sa pravdepodobne k vám nedostanem, ale v blízkej budúcnosti by som sa opäť rád vrátil na krátky čas, o čom by som Vás vopred informoval.

Prajem Vám veľa zdravia a tiež sa teším na najbližšie stretnutie.

S pozdravom

Rudolf Lehotzky

Pán Rudolf Lehotzky (jeho životopis je v časopise Kráľova Lehota č. 3 / 2007, s. 12) zo Ženevy patrí k tým krajanom, ktorí majú svojich predkov z Kráľovej Lehoty. S našou obcou už po viac rokov udržiava živý a úprimný kontakt a viac krát ju navštívil. Na kráľovolehotskom cintoríne dal zreštaurovať hrob svojho starého otca Emericha von Lehotzky, ktorý šľachtický titul *von*, čiže barón, získal za služby na viedenskom kráľovskom dvore. Pán Rudolf Lehotzky inicioval a v roku 2008 zaplatil vydanie knihy Rod Lehotský z Kráľovej Lehoty. Túto knihu daroval významným knižniciam v Európe a v Amerike, čím spropagoval rod Lehotský, aj našu obec vo svete. V roku 2011 finančne prispel na oslavy 650. výročia prvej písomnej zmienky o Kráľovej Lehote a finančne prispel aj na evanjelickú cirkev v Kráľovej Lehote.

Slovenská republika - VÚC - Prešov - okres Vranov nad Topľou

Obec Poša

HOLUB Ladislav
094 21 POŠA 26
oblasť Vranov nad Topľou
č.1.0944 391 896

HOLUB Ladislav

Športovcom od malička. Dlhoročný aktívny futbalista, futbalový rozhodca, tréner mládeže i dospelých, účastník mnohých bežeckých súťaží./Kamenná Poruba, Blažice, Hybe, Šarišské Michalany, Pieninský polmaratón, Kysak, nočný beh Prešovom, Vranov n.T., Zemplinský maratón, Podvihorlatský, MMM Košice, Trnava, Lipsko - NDR, športovo-branný pretek na úrovni stretnutí pracovníkov SLOVCEPA Skalica, Slavošovec, Štúrovo, Ružomberok, Žilina, Banská Bystrica, atď./ Dlhoročný darca krvi, nositeľ striebornej Janského plakety. Dňa 18. januára 2010 - prvá jazda - prológ - začiatok napĺňania sna - navštíviť všetky obce, mestá, miestne i mestské časti na Slovensku.

K dnešnému dňu 15. marec 2013

- 1092 miest a obcí navštívených v rámci cykloturistiky
- najdlhšia jednodňová túra Poša - Humenné, Snina, Pčoliné, Stakčín, Jalová, Ublá, Brezovec, Strihovec, Dúbrava, Podhorod, Tibava, Sobrance, Michalovec, Trhovište - Poša, 250km keď som ráno vyrazil o 06,00 hod. a domov som došiel o 22,30 hod. - 28.november 2012
- najvzdialenejšia navštívená obec Oľkoč okres Dunajská Streda. (milé stretnutie so starostom obce)
- najkrajšia obec podľa môjho gusta, doposiaľ navštívená - Osturňa okres Kežmarok
- najmenšia obec na počet obyvateľov - Belejovce okres Svidník. (trvalý pobyt 4)
- najkrajšie územie - Poloniny okolie vodnej nádrže Starina.
- pohoria Slanské vrchy /Slanec, Dargov, Herľany, Dubník, atď./ Vihorlat, Poloniny, Cergov, Čierna hora, Pieniny, Slov. Rudohorie, Východné Karpaty, Východoslovenská pahorkatina, Hornádska kotlina, Levočské vrchy, Spišsko - šarišské medzihorie, Lubovianska vrchovina, Belianske Tatry, Branisko, Šarišská vrchovina, Bachuren, Voľovské vrchy, Šarišské medzihorie, Laborecká - Ondavská vrchovina, Kojšovská hoľa, Hnilcecké vrchy, Slovenský kras, Podtatranská kotlina, Spišská Magura, Juhoslovenská kotlina, Podunajská pahorkatina.

*Príjemná oblasť navštívená obec
KRÁĽOVIA LEHOTA okres Liptovský
Kráľová Lehota, obec štátna škola,
pracovník a vodičský úspech
dov pracovníkov Oľkoč aj ob-
vateľov obce žela*

Ladislav Holub
[Signature]

25.06.2013

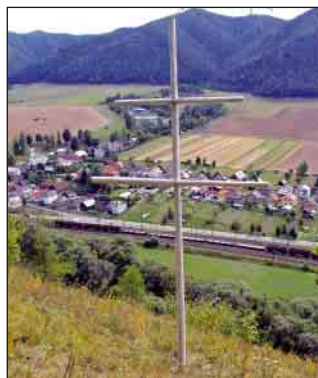
Pamätníky, pamätne tabule, kaplnky a kríže

Slovenský dvojkríž na Vachtárovej

Keď 1. januára 1993 vznikol samostatný zvrchovaný štát Slovenská republika, občania Kráľovej Lehoty ho jednoznačne prijali. Už v júli 1993 na južnom hrebeni vrchu Vachtárova Vincent Jančiga so synom Ivanom vztýčili slovenskú zástavu, od apríla 1995 ju nahradili 4 m vysokým nabelo natretým slovenským cyrilometodovským dvojkrížom.

Napriek tom, že tento kríž 9. mája 2007 a potom ešte viac krát zvalil a polámal vietor, vždy sa našli v našej obci šikovní mládenci, ktorí zhotovili a postavili nový kríž, naposledy na jar tohto roku. Taktiež sa starajú o jeho pravidelný náter bielou farbou.

Tento kríž, viditeľný z celej našej obce, aj z vlakov železnice, dominuje teda našej obci už 18 rokov.

Pamätná tabuľa SNP v Červenom Kúte

Bronzová tabuľa o veľkosti 64 x 84 cm od akademického sochára Vojtecha Löfflera, zapísaná v zozname kultúrnych pamiatok, bola osadená v roku 1965 na západnej stene skaly hneď vedľa cestnej križovatky v Červenom Kúte. Na tabuli bol v hornej časti v pokľaku slovenský vojak s puškou a text: „*Na večnú pamiatku hrdinom SNP, ktorí položili svoje životy v Červenom Kúte. Tento úsek bol fašistom údomím smrti. 1944 - 1965*“.

V polovici augusta 2007 aj túto pamätnú tabuľu ukradli vandali.

F. Bizub

Spoločenská rubrika za II. štvrtrok 2013

Narodili sa: Apríl – Radko Zázrivý

Jubileá: 50 rokov Apríl – Iveta Blahová, Renáta Cibulová

Máj – Lýdia Spevárová

Jún – Marta Mrlianová

55 rokov Apríl – Oľga Lehotská č. 226

60 rokov Apríl – Milan Brezina

Máj – Bedriška Gabrižová, Ján Ďurica

65 rokov Apríl – Paulína Šteučeková, Viera Pavláková

90 rokov Jún – Zdena Lesáková

Dagmar Žišková, pracovníčka OcÚ Kr. Lehota

KRÁĽOVA LEHOTA, obecný časopis. Vychádza štvrťročne. Vydáva Obecný úrad Kráľova Lehota.

Redakčná rada: Vladimír Kaprini, Jozef Lesák, Mgr. Erika Šteučeková, Dagmar Žišková.

Redaktor: František Bizub, 032 33 Kráľova Lehota 164, tel.: 0907 652406, e-mail: bizubf@mag-net.sk

Tlač: REPROservis – DTP štúdio & tlačiareň, Liptovský Mikuláš.

Náklad: 230 kusov.